

Recull de recursos. Núm. 13 Gener 2007

Educació per la pau

En aquest recull us presentem una tria dels molts materials i recursos existents sobre la cultura de la pau. N'hi ha molts altres de gran valor, però hem fet un esforç per oferir una eina senzilla d'introducció a la temàtica. En aquest sentit, el recull és una primera proposta oberta a totes les noves aportacions que ens vulgueu fer arribar.

Us presentem...

Lectures bàsiques

Per començar

Llibres per a infants i joves

Fins als 16 anys

Lectures d'aprofundiment

Per qui vulgui saber-ne més

Vídeos, jocs i material multimèdia

Imatges i paraules

Materials didàctics

Per a tothom

Webs

Guia per a navegants

Activitats i visites

Amb indicació dels nivells educatius

Exemples de com posar-s'hi

Mans a la feina!

Altres adreces d'interès

☞ ...Lectures bàsiques

Agenda de La Haia per la Pau i la Justícia al segle XXI.

Barcelona: Fundació per la Pau, 2000. 59 p.

Recull 50 motius a favor d'una cultura per la pau.

Aula de innovació educativa.

Barcelona: Graó, 1992-. Revista mensual adreçada al món educatiu. Al llarg de la seva existència s'han publicat molts articles centrats en l'educació per la pau. També tracten aquesta temàtica altres revistes com *Cuadernos de pedagogía*, *Perspectiva escolar* i *Guix: elements d'acció educativa*.

BANDA, A. **La cultura de pau.** Barcelona: Intermón Oxfam, 2002. 124 p.

Anàlisi i opinió que proposa cercar solucions que passin pel diàleg, la convivència, i els principis de la llibertat, justícia, democràcia, tolerància i solidaritat.

Manifesto 2000: for a culture of peace and non-violence [en línia]. [París]: UNESCO, 2000 [Consulta: 15 gener 2007]. Disponible a:

<<http://www3.unesco.org/manifesto2000>>.

☞ ...Llibres per a infants i joves

CAPDEVILA, C. **Les tres bessones fan les paus.** R.

Capdevila (il.). Barcelona: Cromosoma, c2001. [38] p.

A partir de 4 anys.

DAMON, E. **Què és la pau? un llibre per aixecar i mirar amb un pòster de regal.**

Barcelona: Beascoa, Intermón Oxfam, 2004. [10] p.

A partir de 5 anys.

GIL, M. J. **Pegant-se no s'entén la gent.** Carmina del Río (il.).

Barcelona: Salvatella, 2004. 31 p.
A partir de 5 anys. A través de les vivències dels personatges s'introdueix el concepte de la guerra i es presenten situacions de conflicte quotidianes.

LABBÉ, B.; PUECH, M. **La violència i la no violència.**

Barcelona: Cruilla, 2003. 37 p.
De 7 a 9 anys. Exposa de manera senzilla com és present la violència dins la nostra societat.

OLIVELLA, M. **El planeta del foc** [en línia].

Il·lustracions: Marc Sardà. Tarragona: Ajuntament de Reus. Regidoria de Solidaritat i Cooperació, 2006 [Consulta: 8 gener 2007]. Disponible a:
<<http://www.nova.cat/files/EIPlanetaDelFoc.pdf>>.

A partir de 8 anys.

RUILLIER, J. **Quatre petites cantonades de no res.**

Barcelona: Juventut, 2005. [28] p.

A partir de 6 anys. Il·lustrat amb text molt senzill. Tracta les diferències que hi poden haver en determinades situacions i com es poden superar.

SÁEZ, J. *Los tres erizos*. Venezuela: Ekaré, 2003. [32] p. A partir de 8 anys. Conte il·lustrat sobre l'ús dels recursos i dels conflictes que poden sorgir en alguns casos. Presenta els punts de vista de tots els protagonistes i té un final sorprenent.

Seriosament... 25 arguments per la pau en còmic. Barcelona: Fundació per la Pau, 2003. 58 p. A partir de 12 anys. Conté les 25 idees del document *Cap a una cultura de pau. 25 arguments*, il·lustrades per humoristes gràfics reconeguts (Cesc, Forges, etc.).

SOLER, A. *Això és la cultura de la pau*. 2a ed. Pere Joan (il.). Barcelona: Mediterrània, 2005. [14] p. A partir de 9 anys. Introdueix amb un llenguatge planer i exemples els principals conceptes relacionats amb la cultura de la pau i la cultura de la violència. Inclou un test: *Com resols els teus conflictes?*

...Lectures d'aprofundiment

BENSON, B. *El llibre de la pau*. 4a ed. Barcelona: Claret, 2003. 224 p. Text clàssic del moviment pacifista mundial que narra la història d'uns nens que van aconseguir establir el 'Primer dia sense guerra'.

Cap a un món més o menys igualitari? Globalització, desenvolupament i cooperació internacional. Barcelona: Pòrtic, 2002. 240 p. Analitza les conseqüències de la globalització posant especial èmfasi en l'accentuació del conflicte Nord-Sud. Tracta altres temes polèmics com són el desenvolupament, la cooperació i el paper que hi juguen les ONG.

FISAS, V. *Cultura de paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icaria, 2004. 407 p. Anàlisi crítica centrada en la pau, la violència, el conflicte i la guerra. El pròleg és de Federico Mayor Zaragoza.

GALTUNG, J. *Tras la violencia, 3R: reconstrucción, reconciliación, resolución: afrontando los efectos visibles e invisibles de la guerra y la violencia*. Bilbao: Bakeaz, 1998. 126 p. Presenta la teoria i la pràctica sobre la construcció de pau després d'una guerra.

JARES, X. *Educación para la paz en tiempos difíciles*. Bilbao: Bakeaz, 2004. 137 p. Quatre estudis del mateix autor presenten de forma clara i sintètica els nuclis teòrics i els àmbits d'actuació fonamentals de l'educació per la pau.

KLARE, M. T. *Guerras por los recursos: el futuro escenario del conflicto global*. Barcelona: Urano, 2003. 352 p. Tracta sobre els motius que hi ha darrera de molts conflictes bèl·lics per la obtenció de recursos, en aquest cas, l'aigua.

LEDERACH, J. P. *El abecé de la paz y los conflictos*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2000. 188 p. En destaquem les propostes pedagògiques per promoure una perspectiva positiva del conflicte, adquirir una consciència global dels problemes i fomentar la creativitat en la cerca d'alternatives.

ORTEGA, P.; POZO, A. *Noviolencia y transformación social*. Barcelona: Icaria, 2005. 136 p. La combinació de la paraula amb l'acció no violenta és el millor dels camins per a la transformació social.

VINYAMATA, E. (coord.). **Aprender del conflicto: conflictología y educación**. Barcelona: Graó, 2003. 142 p. Diversos autors analitzen la relació entre conflicte i educació des de diferents òptiques: conflictologia, mediació, educació emocional, educació en valors, etc.

OBRES DE REFERÈNCIA

Anuario CIP. Barcelona: Icaria, 1992-. Anuari del *Centro de Investigación para la Paz*.

Fundació per la Pau. *Anuari*. Barcelona: la Fundació, 1988-.

Anuari de la Fundació per la Pau. Cada any és monogràfic.

Informe sobre el desenvolupament humà 2006 [CD-ROM]. Barcelona: UNESCOCAT, etc., 2006-. 1 CD-ROM. Anuari. Continuació de la versió en paper.

...Vídeos, jocs i material multimèdia

A force more powerful [Enregistrament vídeo]. A production of York Zimmerman Inc. [Washington]: York Zimmerman, 2000. 2 DVD: 174 min. Sèrie de documentals que ens mostren com a través del moviment no violent s'han aconseguit grans victòries sobre l'opressió.

A force more powerful: the game of nonviolent strategy [CD-ROM]. [Washington]: Breakaway Ltd., International Center on Nonviolent Conflict, York Zimmerman Inc., 2006. 1 CD-ROM + guia. Joc d'estratègia que permet als jugadors portar a terme accions no violentes en diversos escenaris.

Fuera de control [Enregistrament vídeo]. Barcelona: Grup Santapau Media, Intermón Oxfam, 2004. 1 DVD: 20 min.

Els protagonistes són un grup d'amics. A través de tres històries es reflexiona entorn la necessitat del diàleg, la negociació, la igualtat i la comprensió per a la resolució pacífica dels conflictes.

POLO, F. **Camí a Huambo**. Barcelona: Intermón Oxfam, 2001.

Gimcana que reproduïx l'èxode que milions de persones es veuen obligades a fer com a conseqüència dels conflictes armats.

Programas de educación para la tolerancia y prevención de la violencia en los jóvenes [Enregistrament vídeo]. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Instituto de la Juventud, 1997. 2 videocassetes [VHS]: ca. 175 min.

...Materials didàctics

Armes sota control. Barcelona: Intermón Oxfam, 2004. Primària i ESO. Maletes pedagògiques per a conèixer l'impacte que suposen les armes a les societats. Fomenta valors i actituds per contrarestar les cultures de la violència i proposa alternatives per a la resolució pacífica de conflictes.

CASALS, E. **El Regal de Memed: quadern de treball: educació infantil.** Barcelona: Intermón Oxfam, 2001. 23 p.

Infantil. Tracta el tema d'un nen kurd que és obligat a anar-se'n de casa seva a un camp de refugiats a causa de la guerra.

CASCÓN, P.; MARTÍN, C. **La alternativa del juego I: juegos y dinámicas de educación para la paz.** 3a ed. Madrid: Los Libros de la Catarata, 1998. 254 p. A partir de 5 anys. Recopilació exhaustiva de jocs cooperatius que promouen procediments i actituds com la resolució de conflictes, el consens, la cooperació, etc.

Construïm la pau [en línia]. Intermón Oxfam, 2004 [Consulta: 16 gener 2007]. Disponible a: <<http://www.intermonoxfam.org/page.asp?id=1398&idoma=2>>.

Primària i ESO. Una reflexió sobre conceptes com la pau o la violència. Pretén avaluar les nostres actituds davant els conflictes a fi d'afavorir una sortida cooperativa als problemes.

DENIP. Dia Escolar de la No-violència i la Pau [en línia]. Intermón Oxfam, 2007 [Consulta: 16 gener 2007]. Disponible a:

<<http://www.intermonoxfam.org/page.asp?id=2217>> Primària, ESO i batxillerat. Proposta didàctica de mobilització escolar sota el lema 'Conflictes... per a no oblidar!'.

DOMÍNGUEZ, T., et al. **Comportamientos no violentos: propuestas interdisciplinarias para construir la paz.** Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1996. 1 vol. ESO. Inclou tres llibrets sota els títols: *Planteamientos de educación para la paz*; *Actividades: interiorización de valores*. *Dramatización* i *Actividades: no violencia y solidaridad*. *Jornada escolar por la paz*.

Educar para desaprender la violencia. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2005. 223 p. ESO. Obra amb dos unitats didàctiques. En destaquem la segona, centrada en l'important paper que exerceixen els mitjans de comunicació en la cultura de la violència.

JUDSON, S. **Aprendiendo a resolver conflictos.** Barcelona: Los Libros de la Catarata, 2000. 224 p. Per a tots els públics. L'autor presenta les titelles com un mitjà excel·lent de comunicació. Descriu i exemplifica les possibilitats d'utilitzar-les per al desenvolupament de la creativitat, l'expressió de sentiments i valors, la representació i resolució de conflictes, etc.

La alternativa del juego II: juegos y dinámicas de educación para la paz. 4a ed. Madrid: Los Libros de la Catarata, 1999. 277 p. A partir de 5 anys. Segona part de *La alternativa del juego I*.

SÁEZ, P. **Las claves de los conflictos.** Madrid: Centro de Investigación para la Paz, 1997. 127 p. ESO i batxillerat. Permet tractar les arrels dels conflictes, els seus actors, la prevenció i la reconstrucció.

...Webs

www.amnistiainternacional.org

Plana de l'organització Amnistia Internacional. Recull informació i recursos a favor dels drets humans.

www.edualter.org

Portal de la Xarxa de recursos sobre educació per la pau, el desenvolupament i la interculturalitat.

www.escolapau.org

Web de l'Escola de Cultura de Pau. Tot i que l'àmbit principal d'actuació és l'universitari, us recomanem el programa d'educació per la pau, on s'inclouen tallers i activitats a mida destinats a nens, joves, educadors, etc.

www.fuhem.es/portal/areas/paz

Web del *Centro de Investigación para la Paz* (CIP-FUHEM), que treballa en l'anàlisi dels conflictes i tendències internacionals.

www.fundacioperlapau.org

Plana de la Fundació per la Pau. A més de tota la informació de campanyes, publicacions, agenda, etc., hi podem trobar recursos educatius. En destaquem les pel·lícules que es poden visionar del 1r Concurs d'Animacions per la Pau i les xerrades (en format Mp3) de la XVII Trobada de Barcelona 'Preservant el medi ambient, construint la pau', celebrada al novembre de 2006.

www.intermonoxfam.org

Web de l'entitat Intermón Oxfam. Inclou gran quantitat d'informació, materials i recursos en línia.

www.justiciaipau.org

Web de l'entitat Justícia i Pau. Hi podem trobar informació institucional, notícies, campanyes, agenda d'activitats, documents, etc.

www.seipaz.org

Espai de la *Fundación Seminario de Investigación para la Paz*. En destaquem la part de documentació en línia, on trobem a text complet articles d'opinió, informes, declaracions de personalitats internacionals (Ex.: George W. Bush)... així com una selecció de jocs de dramatització per a desaprendre la violència.

www.unescocat.org

Web del Centre UNESCO de Catalunya. Recull informació de la mateixa associació així com de les seves àrees de treball, una de les quals es dedica a la prevenció i resolució de conflictes.

www3.unesco.org/iycp

Portal de la UNESCO dedicat a la cultura de la pau.

...Activitats i visites

Casa Àsia

Inf. i inscripcions: tel. 933 680 322 fax. 933 680 333

A/e: ngolferichs@casaasia.es

Educació especial, primària i ESO. Ofereixen 'Viure les exposicions' (el llenguatge artístic com a mitjà per educar en una cultura de pau, solidaritat, i diàleg intercultural).

Consell Municipal del Districte de Gràcia

Punt de Dinamització Infantil del centre cívic El Coll

Inf. i inscripcions: tel. 932 562 886

A/e: pdi-elcoll@gracianet.org

Infantil i primària. Mostra de joguines i de contes per la pau i la tolerància.

Fundació per la Pau

Inf. i inscripcions: tel. 933 025 129

A/e: info@fundacioperlapau.org

Primària i ESO. Ofereixen tallers amb diferents dinàmiques de grup. Per a entitats ofereixen diverses exposicions.

Intermón Oxfam

Inf. i inscripcions: tel. 933 435 601 fax. 933 435 607

A/e: mriera@intermonoxfam.org

Primària i ESO. Alguns dels tallers tracten els temes de la participació, la tolerància i el diàleg com a alternativa no violenta a la resolució de conflictes. A més ofereixen altres recursos com dossiers didàctics i materials de suport per a l'aula.

Més informació a: www.intermonoxfam.org/educar

Món-3

Inf. i inscripcions: tel. 934 024 325

A/e: edumon@ub.edu

ESO. Ofereixen tallers de dinàmiques de resolució de conflictes. La resta de propostes educatives (exposicions, crèdits variables, xerrades, cursos...) estan relacionades amb l'educació en valors.

...Exemples de com posar-s'hi

Educació per la pau en el lleure: recull de bones

pràctiques a tres països. Cornellà de Llobregat:

Fundació Catalana de l'Esplai, 2001. 145 p.

Recull d'experiències a tres països europeus. Es basen en el treball educatiu quotidià amb infants procedents d'entorns socials amb dificultats diverses (xenofòbia, treball precari, fracàs escolar, etc.).

...Altres adreces d'interès

Altres equipaments on trobareu documents i recursos sobre la temàtica:

Biblioteca Poble Sec

Fons especial Cultura de la pau

Web: www.bcn.cat/biblioteques

CDAM (Centre de Documentació Artur Martorell)

Web: www.bcn.cat/IMEB/CDAM

UNESCOCAT

Web: www.unescocat.org

Centre de Recursos Barcelona Sostenible

Carrer Nil Fabra, 20 baixos

08012 Barcelona

Tel. 932 374 743

Fax. 932 370 894

A/e: recursos@bcn.cat

Web: www.bcn.cat/agenda21/crbs

Ajuntament de Barcelona

Horari:

De dilluns a divendres de 9.30 a 14 h - 16.30 a 20 h
Dissabtes d'11 h a 13.30 h

En conveni amb:

Tel. 934 882 979

A/e: scea@pangea.org

Web: www.pangea.org/scea

Amb la col·laboració de:

Equip NOVA - NoViolènciaActiva

www.nova.cat